

TANTÁRGYI TEMATIKA

Tantárgy neve: Névelmélet I. Propedeutika II. Ritkább névfajták története	Tantárgy Neptun kódja(i): BTMMN506, BTMMN519 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): B. Gergely Piroska professor emeritus	
Tantárgyi egység: Névelmélet	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMMN506 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 2., 4. (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan szám mindig őszi, páros szám tavaszi félévet jelent.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: 1 előadás, 1 konzultáció (A nappali képzés heti óraszámja 15 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a nappali tagozatos féléves órázámhoz mindig az egyharmada: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): kollokvium (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés</i> ill. az <i>Értékelés</i> pontoknál.)
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
Tantárgyi egység feladata és célja (3–4 mondatban összefoglalva): A <i>Névelmélet</i> előadás célja, hogy megismertesse a hallgatót a névkutatás módszertani és elméleti alapjaival: a tulajdonnév fogalmának hagyományos, szemiotikai, strukturális, pragmatikai értelmezésével; a tulajdonnév nyelvi rendszertani helyével. Így az előadás központi témája annak a kérdésnek a többirányú megválaszolása, hogy „Mi a tulajdonnév?”. További témák: az identifikáció, konnotáció, denotáció értelmezése; köznévi és tulajdonnévi viszonya.	
Tantárgyi egység tematikus leírása 12–15 heti bontásban: 1-3. A tulajdonnév szemiotikai, strukturális és pragmatikai megközelítése Arisztotelésztől napjainkig. Nemzetközi szakirodalom. 4-6. A tulajdonnév szemiotikai, strukturális és pragmatikai megközelítése Gombocz Zoltántól napjainkig. Hazai szakirodalom. 7. A tulajdonnév meghatározásai, rendszertani helye a hazai leíró nyelvtanokban. 8. Van-e a magyarban tulajdonnév? 9. A tulajdonnév újabb definíciói, definíciós problémák és azok lenyomata a leíró grammatikákban. 10. A tulajdonnevek rendszere I. Személynevek. 11. A tulajdonnevek rendszere II. Helynevek. 12. A tulajdonnevek rendszere III. Ritkább névfajták. 13. A tulajdonnév helyesírási jellemzői, problémái	
Félévközi számonkérés módja (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.): kollokvium	
Értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K A kód jelentése:	

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szereshető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ivre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgálhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szereshető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom, a tantárgyi egység egészéhez (legalább 3 irodalmi tétel, lehetőleg 1 idegen nyelvű) vagy 12–15 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

- BALÁZS János, *A tulajdonnév a nyelvi jelek rendszerében*, ÁNyT, 1(1963), 41–52.
- BALÁZS János, *A nevek általános nyelvészeti vonatkozásai* = NytudÉrt, 70(1970), 295–301.
- BARABÁS András, KÁLMÁN C. György, NÁDASDY Ádám, *Van-e a magyarban tulajdonnév?*, NyK, 79(1977), 135–155.
- GOMBOCZ Zoltán, *Jelentéstan és nyelvtörténet*, Bp., Akadémiai, 1997.
- HAJDÚ Mihály, *Általános és magyar névtan*, Bp., Osiris Kiadó, 2003.
- HEGEDŰS Attila, *Mi a tulajdonnév?*, NÉ, 19(1997), 5–8.
- MARTINKÓ András, *A tulajdonnév jelentéstanához*, Pais-Eml., 1956, 189–195.
- J. SOLTÉSZ Katalin, *A tulajdonnév funkciója és jelentése*, Bp., Akadémiai, 1979.
- NYIRKOS István, *A tulajdonnevek szófaji besorolásának kérdéséhez*, Acta Academicae Paedagogicae Agriensis Nova Series Tom. XXIV, Eger, ETKF, 1989.
- VÁRNAI Judit Szilvia, *Bárhogy nevezzük...: A tulajdonnév a nyelvben és a nyelvészetben*, Bp., Tinta Könyvkiadó, 2005.

Ajánlott irodalom, a tantárgyi egység egészéhez (legalább 3 irodalmi tétel, lehetőleg 1 idegen nyelvű) vagy 12–15 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

- BOZSIK Gabriella, *Az új keletű intézménynevek és alapítványnevek nyelvi jellemzői és helyesírási kérdései*, NyelvKomm, 1999, 669–676.
- J. SOLTÉSZ Katalin, *Személynevek az intézménynevekben*, NévtÉrt, 5(1981), 34–42.
- RAÁTZ Judit, *A ciklonok, hurrikánok, tájfunok neveiről*, NévtÉrt, 28(2006), 155–161.
- HAVAS Péter, *Kávéház- és eszpresszónevek Budapesten (1920–1944)*, NévtÉrt, 28(2006), 129–49.